

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2012

Tyresö kommun

Carin Hultgren
Samir Sandberg
Jan Nilsson

Mars 2013

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning.....	1
2.	Inledning.....	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga och metod	3
3.	Granskningsresultat.....	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	5
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten.....	5
3.1.1.2.	Investeringsredovisning	7
3.1.1.3.	Driftredovisning.....	7
3.1.2.	Balanskrav	8
3.1.3.	God ekonomisk hushållning.....	9
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag (ansvarsutövande)	10
3.2.	Rättvisande räkenskaper	16
3.2.1.	Resultaträkning.....	16
3.2.2.	Balansräkning	17
3.2.3.	Kassaflödesanalys	19
3.2.4.	Sammanställd redovisning	20
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	21
	Bil 1: Måluppfyllelse	22
	Bil 2: Prognossäkerhet och följsamhet till anvisningar	23

1. **Sammanfattning**

Efter genomförd granskning bedömer vi att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed. Ett utvecklingsområde som konstaterats inom ramen för granskningen är följsamhet till vissa av RKR:s rekommendationer.

Vi bedömer vidare att tillgångar, avsättningar och skulder i huvudsak är rätt periodiserade och värderade.

De synpunkter som lämnades kring redovisningen vid förra årets granskning har i stor utsträckning åtgärdats.

Vi kan konstatera att årsredovisningen ytterligare utvecklats, både ur ett innehålls- och layoutmässigt perspektiv. Verksamheterna presenteras ur ett medborgarperspektiv, vilket är ett bra sätt att göra årsredovisningen mer lättillgänglig.

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet för 2012 har uppfyllts. Årets resultat enligt resultaträkningen är 108,0 mnkr, vilket motsvarar det justerade resultatet enligt balanskravet. Avstämningen mot balanskravet kommenteras översiktligt under en särskild rubrik i förvaltningsberättelsen. Inga tidigare års negativa resultat finns heller att reglera.

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen i stort är förenligt med de fastställda finansiella målen för god ekonomisk hushållning, men att beskrivningen av innebörden av fullmäktiges övergripande resultatmål behöver utvecklas i förvaltningsberättelsen. Vi bedömer vidare att redovisat resultatet i årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de fastställda verksamhetsmålen, som har bäring på god ekonomisk hushållning.

Inom ramen för årsredovisningsgranskningen har vi även granskat nämndernas verksamhetsberättelser, som ett led i bedömningen av nämndernas ansvarsutövande.

Vi bedömer att verksamhetsberättelserna i stort är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar samt i stort ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till kommunfullmäktiges uppdrag. Mallar för nämndernas verksamhetsberättelser är dock ett utvecklingsområde för att få en större enhetlighet i materialet. Vidare behöver följsamheten till delar av de centrala anvisningarna förbättras.

Av samtliga nämndmålen är cirka 8 av 10 mål helt eller delvis uppnådda (78,2 %) för 2012. Måluppfyllelsen utifrån andelen helt eller delvis uppfyllda mål varierar dock kraftigt, från 100,0 % (byggnadsnämnden) till 54,5 % (gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden).

Det är endast kultur- och fritidsnämnden som har klarat att hålla den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen. Sammantaget redovisar nämnderna ett underskott gentemot budget på 52,5 mnkr, vilket visar på att ekonomistyrningen på denna nivå inte i alla delar fungerat på ett tillfredställande sätt under 2012. Detta gäller särskilt inom barn- och utbildningsnämnden.

Nämnderna har ett ansvar att säkerställa rutiner som gör att budgetunderskott kan prognostiseras i tid samt att vidta aktiva åtgärder för att uppnå ett balanserat resultat, samt om det inte bedöms vara möjligt, redovisa detta på ett tydligt sätt till styrelse och fullmäktige i samband med tertiärrapporterna.

Barn- och utbildningsnämnden prognostiserade inget underskott förrän i utfallsprognos per september, då prognosen var på 10,0 mnkr. Vi kan även konstatera att nämnden inte formellt behandlat utfallsprognos per augusti, som är underlag för kommunens formella delårsrapport. I ingen av de granskade prognoserna finns heller redovisat några åtgärder för att undvika eller begränsa underskottet. Nämnden har inte heller i något särskilt ärende behandlat någon plan för en ekonomi i balans. Vi bedömer därför att nämnden har brustit i sitt ansvar inom dessa områden.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden har följt upp ekonomin vid sex tillfällen under 2012, vilket är fyra fler än de obligatoriska delårsrapporterna som är fastställda utifrån styrelsens och fullmäktiges uppföljningsbehov. Övriga nämnder har haft färre uppföljningstillfällen, vilket innebär att dessa nämnder behöver ta ställning till frekvensen i den ekonomiska rapporteringen utifrån sitt odelade ansvar för den av fullmäktige tilldelade ekonomiska ramen.

Åtgärder har dock vidtagits på kommunövergripande nivå kring att stärka ekonomistyrningen i kommunen framledes, bl a via införande av ett beslutsstödsystem.

Inom ramen granskningen av verksamhetsberättelserna och nämndernas ansvarsutövande har även ett antal ytterligare utvecklingsområden identifierats, som gäller en eller flera av facknämnderna, såsom bl a nyckeltal, prognossäkerhet och intern kontroll. Dessa utvecklingsområden redovisas närmare i delavsnitt 3.1.4.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, ska den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl a till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys

- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Detta som en del av granskningen av nämndernas ansvarsutövande.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

Granskningen introduceras genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomifunktion. Granskningen genomförs med kontrollmålsmetodik enligt det granskningsprogram för granskning av årsredovisning som PwC Kommunal Sektor använder. Granskningen sker genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

3. Granskningsresultat

De synpunkter som lämnades kring redovisningen vid förra årets granskning har i stor utsträckning åtgärdats. Vidare har årsredovisningen ytterligare utvecklats, både ur ett innehålls- och layoutmässigt perspektiv. Verksamheterna presenteras ur ett medborgarperspektiv, vilket är ett bra sätt att göra årsredovisningen mer lättillgänglig.

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- Obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- Sådana förhållanden, som inte ska redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron
- Annat av betydelse för styrning och uppföljning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning. Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen är informativ och bedöms ge en rättvisande bild. Utöver de uppgifter som redovisas i balans- och resultaträkning, finns kompletterande uppgifter som är viktiga för bedömning av kommunens ekonomi och ställning. Detta bl a i form av resultatutveckling, relevanta finansiella nyckeltal samt kostnads- och intäktsanalys. Förvaltningsberättelsen innehåller även uppgifter om tillämpade redovisningsprinciper samt borgensåtaganden. För det sistnämnda saknas dock en riskbedömning.

Kravet på särredovisning av va-verksamheten tydliggörs i va-lagen. Utifrån påpekande vid förra årets granskning har en sådan särredovisning gjorts i årsredovisning 2012.

Händelser av väsentlig betydelse. I förvaltningsberättelsen finns en redovisning av viktiga ekonomiska händelser under året. Utifrån den kunskap vi har om kommunens verksamhet, bl a via kommunstyrelseprotokoll och verksamhetsberättelser, bedöms väsentliga händelser under året i huvudsak kommenterade i förvaltningsberättelsen. I de olika verksamhetsberättelserna finns verksamhetsspecifika händelser och detaljekonomin kommenterad.

Förväntad utveckling. En beskrivning finns i förvaltningsberättelsen av framtidsperspektivet utifrån olika delområden, såsom t ex konjunkturläge, arbetslöshet, skatteintäkter inkl bidrag, ökad andel äldre, utbyggnaden av Östra Tyresö samt utveckling av Tyresö centrum.

Väsentliga personalförhållanden. I förvaltningsberättelsen finns en beskrivning av väsentliga personalförhållanden, som bl a innehåller områdena kompetensutveckling, hälsoprofiler, friskvård, rehabilitering samt likabehandling och jämställdhet. Vidare redovisas de obligatoriska nyckeltalen kring sjukfrånvaron, enligt vad som stadgas i KRL.

Gemensam förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen omfattar en översiktlig beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och ekonomi. Utvecklingsområden enligt gällande normgivning gäller uppdragsföretag (kommunala entreprenader), förväntad utveckling och särskilda händelser (delavsnitt 3.2.4) och motiv kring att inte konsolidera Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (delavsnitt 3.2.5).

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer. I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1. När det gäller tilläggsupplysningar generellt kommenteras detta i delavsnitt 3.2.5.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Förvaltningsberättelsen innehåller en beskrivning av kommunens styrsystem, utifrån den nya modellen för styrning och planering som kommunfullmäktige fastställde 2011-04-14, som omfattar såväl ekonomi, verksamhet och kvalitet. När det gäller det senare finns även en redovisning av kommunens kvalitet i korthet¹. Förvaltningsberättelsen innehåller även en uppföljning av kommunplanens mål, både övergripande mål och mål för olika verksamhetsområden.

Förvaltningsberättelsen tillsammans med verksamhetsberättelserna bedöms i huvudsak ge en rättvisande bild av hur kommunen totalt samt nämnder och styrelse har klarat sina ekonomiska och verksamhetsmässiga åtaganden.

¹ Uppgifter är från ett kvalitetsnätverk, som drivs av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), och som består av 200 kommuner.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- Investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- Investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- Beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- Posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och kassaflödesanalysen
- Jämförelser med tidigare år görs
- Avvikelser i förhållande till budget och investeringskalkyler har analyserats och kommenterats

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar. Investeringsredovisningen överensstämmer vidare med bokföringen och posterna är överförda till balansräkning och kassaflödesanalys. Investeringsredovisningen innehåller dock inga jämförelser med tidigare år.

För större investeringsprojekt som löper över flera år har redovisningen utvecklats utifrån synpunkter som lämnades vid förra årets granskning.

Årets nettoinvesteringar uppgår till 329,0 mnkr, vilket är 22,0 mnkr högre än föregående år. De budgeterade nettoinvesteringarna uppgår till totalt 388,4 mnkr. Detta innebär att budgetöverskott på 59,4 mnkr, som i huvudsak beror på tidsförskjutningar i olika investeringsprojekt. Övergripande utfall och större investeringar kommenteras i förvaltningsberättelsen. Större projekt under året har bland annat varit Nyboda skola (85,8 mnkr) och Tyresöhallen (46,7 mnkr).

3.1.1.3. Driftredovisning

Vi har granskat att:

- Budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- Redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från den systematiska bokföringen
- Jämförelse med tidigare år görs
- Driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget. I förvaltningsberättelsen finns en övergripande analys av nämndernas budgetutfall. Jämförelser med tidigare år görs under rubriken verksamheternas utveckling.

Nämnderna redovisar ett sammantaget underskott om 52,5 mnkr. Samtliga nämnder förutom kultur- och fritidsnämnden redovisar underskott. De beloppsmässigt största underskotten finns inom gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden (19,7 mnkr), barn- och utbildningsnämnden (17,8 mnkr) samt socialnämnden (9,0 mnkr).

3.1.2. *Balanskrav*

Vi har granskat:

- Kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts, dvs att det finns en balanskravsutredning i enlighet med KRL 4:4 och KL 8:5
- Om det i förvaltningsberättelsen anges när och på vilket sätt man avser att göra den i kommunallagen (KL 8:5) föreskrivna reglering i de fall ett negativt resultat uppvisas
- Om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats
- Om det i förvaltningsberättelsen framgår skälen till att inte reglera ett negativt resultat, i de fall det föreslås att fullmäktige ska besluta att en sådan reglering inte ska ske pga synnerliga skäl (KL 8:5).

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts för 2012, då det justerade resultatet utifrån balanskravet uppgår till 108,0 mnkr, vilket är lika med årets resultat. Inga underskott från tidigare år finns vidare att reglera.

Kommunen redogör översiktligt i förvaltningsberättelsen för hur årets resultat bedömts utifrån det lagstadgade balanskrav.

Realisationsvinster frånräknas i normalfallet vid avstämning av balanskravet. För 2012 redovisar kommunen realisationsvinster på totalt 56,5 mnkr inom exploateringsverksamheten. Definitionsmässigt är nettointäkt avseende exploatering till följd av markförsäljning inte att betrakta som en realisationsvinst som ska exkluderas vid avstämning av balanskravet, eftersom det är fråga om försäljning av en omsättningstillgång och inte en anläggningstillgång.

Återbetalning av premier avseende kollektivavtalade försäkringar från AFA har erhållits under 2012 på totalt 26,5 mnkr. Dessa behöver inte heller exkluderas vid avstämning av balanskravet, eftersom motsvarande kostnader har belastat tidigare års resultat.

Ovanstående poster är dock att betrakta som jämförelsestörande poster (delavsnitt 3.2.1) och kommenteras i förvaltningsberättelsen, under rubriken årets resultat.

3.1.3. *God ekonomisk hushållning*

Vi har granskat:

- Måluppfyllelsen för fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning
- Måluppfyllelsen för fullmäktiges verksamhetsmål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Enligt den styrprocess som gäller fastställer sätter kommunfullmäktige treåriga övergripande mål i kommunplanen inkl mål för olika verksamhetsområden. I årsredovisningen redovisas dessa och prognosen för måluppfyllelsen för 2014, utifrån den sk trafikkjämsmodellen. Nämnderna bryter ner dessa i ettåriga delmål (nämndplanen), som redovisas i respektive nämnds verksamhetsberättelse. Detta gäller även de två kvalitetsgarantier som formulerats.

Kommunfullmäktige har 2006-02-09 fastställt följande långsiktiga finansiella mål för god ekonomisk hushållning: *"Uppnå det ekonomiska resultat som behövs för att dels kompensera för värdeminskningen av det reala anläggningskapitalet, dels över en tjugofemårsperiod jämna ut pensionsutbetalningarna från den sk ansvarsförbindelsen"*. Kommunens centrala ekonomifunktion har i mars 2011 gjort en beräkning utifrån fastställt mål för långsiktig balans, som framgår av nedanstående sammanställning.

Resultatkrav för långsiktig ekonomisk balans	2012
Pensionsutjämnning	8,5
Värdesäkrat anläggningskapital	35,4
<i>Resultatkrav</i>	<i>43,9</i>

I bilaga 1 redovisas uppföljningen av de fyra finansiella målen för god ekonomisk hushållning. Sammanställningen visar att två av målen inte beräknas bli uppfyllda under perioden (investeringsnivå och soliditet). Det övergripande och centrala resultatmålet för hela perioden är redan i huvudsak uppfyllt, i och med 2012 års balanskravsresultat på 108,0 mnkr. Målet kring oförändrad utdebitering beräknas vidare uppfyllas för perioden.

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen i stort är förenligt med de finansiella målen, men att beskrivningen av innebörden av fullmäktiges övergripande resultatmål behöver redovisas i förvaltningsberättelsen. Detta utifrån informations-synpunkt.

I bilaga 1 redovisas utfallet för kommunplanens övergripande mål samt mål för olika verksamhetsområden, utifrån den nya modellen för styrning och planering som kommunfullmäktige fastställde under 2011.

I kommunplan 2012-2014 finns 15 övergripande mål formulerade, varav fyra av dessa är ekonomiska mål som tidigare redovisats i detta avsnitt. Samtliga övergripande mål beräknas bli uppfyllda under perioden, förutom två.

Kommunplanen innehåller 33 mål inom olika verksamhetsområden. 30 av dessa mål beräknas bli helt eller delvis uppfyllda. Måluppfyllelsen utifrån nämndernas mål i nämndplanerna redovisas i delavsnitt 3.1.4. Av denna sammanställning framgår bl a att cirka 8 av 10 nämndmål helt eller delvis uppnåts för 2012.

I förvaltningsberättelsen framgår, under rubriken mål och åtaganden, att kommunen inte kan dra någon klar slutsats om i vilken utsträckning kommunens verksamhet i sin helhet präglas av effektivitet eller god hushållning, utifrån i vilken grad angivna mål och åtaganden har uppfyllts. Graden av måluppfyllelse anges i stor utsträckning påverkas av med vilken ambitionsnivå och grad av realism som målen har formulerats. I förvaltningsberättelsen redovisas andra indikatorer på hur effektiv och ändamålsenlig kommunens verksamhet sammantaget är, såsom exempelvis medborgarundersökningar, jämförelser av nyckeltal och standardkostnader samt servicemätningar.

Vid en sammanvägning av verksamhetsmål och ovanstående indikatorer gör kommunen bedömningen att verksamheten överlag bedrivs på ett kostnadseffektivt vis och att de resultat som uppnås får betecknas som tillfredsställande eller goda.

Sammantaget bedömer vi att redovisat resultatet i årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de fastställda verksamhetsmålen, som har bäring på god ekonomisk hushållning.

3.1.4. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag (ansvarsutövande)

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till kommunfullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Inom ramen för granskningen av nämndernas ansvarsutövande har vi övergripande följt upp att:

- Verksamhetsberättelserna är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar
- Verksamhetsberättelserna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag

I övrigt har vi följt upp verksamhetsberättelserna utifrån nedanstående punkter:

- Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse
- Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder
- Nyckeltal eller verksamhetsmått som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling

- Prognossäkerhet
- Intern kontroll

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att verksamhetsberättelserna i stort är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar samt i huvudsak ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till kommunfullmäktiges uppdrag. Mallar för nämndernas verksamhetsberättelser är dock ett utvecklingsområde för att få mer enhetliga verksamhetsberättelser. Vidare behöver följsamheten till delar av de centrala anvisningarna förbättras, vilket gäller omvärldsförändringar och framtid, verksamhetsförändringar samt uppföljning av effektiviseringsuppdrag.

Av KL framgår att kommunfullmäktige beslutar om omfattningen av nämndernas redovisning och formerna för den. Kommunfullmäktige har under 2008 fastställt redovisningsföreskrifter som reglerar vissa områden inom internredovisningen samt ekonomiska regler för resultatenheter. Det finns även ett redovisningsreglemente i kommunen som bl a behandlar området intern kontroll. Ovanstående dokument är föremål för en genomgång och uppdatering via utarbetandet av en ekonomihandbok, som kommer att publiceras på kommunens intranät. Detta utifrån de synpunkter som lämnats i anslutning till tidigare granskningar.

Utifrån synpunkter som lämnades vid tidigare granskningar har byggnadsnämnden antagit en egen nämndplan och verksamhetsberättelse, utifrån sitt verksamhetsmässiga och ekonomiska åtagande. Byggnadsnämnden särredovisas numera, både ekonomiskt eller verksamhetsmässigt, i kommunens delårsrapport och årsredovisning. Sammantaget innebär detta att nämndens formella styrning, uppföljning och kontroll har anpassats till gällande regelverk och harmoniserats med övriga facknämnder, vilket är positivt.

Det är endast kultur- och fritidsnämnden som har klarat att hålla den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen för 2012. Sammantaget redovisar nämnderna ett underskott gentemot budget på 52,5 mnkr, vilket visar att ekonomistyrningen på denna nivå inte i alla delar fungerat på ett tillfredställande sätt under året. Detta gäller särskilt inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde.

Åtgärder har dock vidtagits på kommunövergripande nivå kring att stärka ekonomistyrningen i kommunen framledes, bl a via införande av ett beslutsstödsystem.

Kommunens generella anvisningar. I samband med granskning av ansvarsutövande och de nämndvisa träffarna har vi diskuterat ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat, verksamhetsberättelsernas standard (följsamhet till anvisningar), framtidsperspektiv samt intern kontroll med respektive nämnd- och förvaltningsledning.

Följsamheten till den centrala ekonomifunktionens anvisningar för verksamhetsberättelser bedöms i stort vara tillfredsställande, även om det finns vissa brister som framgår av bilaga 1. Delar av de uppgifter som saknas i vissa nämnders

verksamhetsberättelser har dock lämnats in separat till kommunens centrala ekonomifunktion.

Anvisningarna kan vidare utvecklas via att i större utsträckning använda mallar, för att därigenom få en större enhetlighet i materialet mellan de olika nämnderna.

Ett observandum i sammanhanget är att kommunstyrelsen i egenskap av facknämnd även bör fastställa en sammanhållen verksamhetsberättelse som omfattar hela ansvarsområdet, och inte som nu enbart för samhällsbyggnadsförvaltningen.

Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse. Målen för verksamheten i nämndplanerna 2012, som utgår från övergripande mål i kommunplanen, följs upp på ett tillfredsställande sätt i verksamhetsberättelserna.

I nedanstående sammanställning redovisas antal mål per nämnd samt om de är helt, delvis eller inte alls uppfyllda (UF). Vidare redovisas antal mål där mätning inte kunnat göras (EM).

Nämnd	Ant mål	Helt UF	Delvis UF	Ej UF	EM
Kommunstyrelsen	20	12	6	2	0
Byggnadsnämnden	4	4	0	0	0
Socialnämnden	8	3	4	0	1
Kultur- och fritidsnämnden	3	2	0	0	1
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	11	5	1	5	0
Barn- och utbildningsnämnden	9	4	2	0	3
Totalt	55	30	13	7	5

Av samtliga nämndmålen är cirka 8 av 10 mål helt eller delvis uppnådda (78,2 %) för 2012. Måluppfyllelsen utifrån andelen helt eller delvis uppfyllda mål varierar dock kraftigt, från 100,0 % (byggnadsnämnden) till 54,5 % (gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden).

Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder. Analys av det ekonomiska resultatet och orsakerna till budgetavvikelser finns i samtliga verksamhetsberättelser. Kvalitén i analyserna varierar dock. Åtgärder med anledning av prognostiserade underskott har vidtagits, förutom inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde.

Huvudorsaken till barn- och utbildningsnämndens underskott är att de enheter som, enligt det nya lokalhyressystem som infördes inför året, fått högre hyra än tidigare har kompensrats för detta genom att medel utöver beslutad elevpeng har tillförts dessa enheter. Några medel för en sådan kompensation har inte tagits upp i nämndens budget. Att denna obalans i ekonomin inte uppmärksammandes förrän

under senare del av året, visar på allvarliga brister i styrning och uppföljning av ekonomin under 2012.

När det gäller byggnadsnämndens underskott har detta halverats i jämförelse med 2011. Verksamheten har under 2012 belastats bl a belastats med avgångsvederlag för tre personer som inte längre arbetar på bygglovsenheten. Mot bakgrund av detta är det väsentligt att byggnadsnämnden verkar för att erhålla en balanserad budget, samt utifrån detta säkerställer en frekvent ekonomisk återrapportering.

I planen för intern kontroll för 2013 har nämnden beslutat om redovisning av enhetens ekonomiska resultat vid varje nämndsammanträde.

Vi har granskat samtliga nämnders utfall i relation till den av kommunfullmäktige fastställda ramen. I samband med de nämndvisa träffarna har vi bl a diskuterat det ekonomiska utfallet och vid budgetöverskridanden särskilt penetrerat vilka åtgärder som vidtagits under året för att hålla ramen och/eller begränsa budgetöverskridandet.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per sista augusti (delårsrapport) redovisas i tabellen nedan.

Driftredovisning per nämnd, mnr	Budget	Utfall	+/- fr. Prog	
			T2	Budget- avvikelse
Kommunstyrelsen	213,4	219,5	-7,1	-6,0
Byggnadsnämnden	4,4	5,2	+0,3	-0,8
Gymnasie- och arbets- marknadsnämnden	223,1	242,8	-14,7	-19,7
Kultur- och fritidsnämnden	58,9	58,1	+0,7	0,7
Barn- och utbildningsnämnden	836,0	853,7	-17,8	-17,8
Socialnämnden	559,7	568,7	+3,1	-9,0
Summa nämnderna	1 895,5	1 948,0	-35,5	-52,5

Det är endast kultur- och fritidsnämnden som har klarat att hålla den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen. Sammantaget redovisar nämnderna ett underskott gentemot budget på 52,5 mnr, vilket visar på att ekonomistyrningen på denna nivå inte i alla delar fungerat på ett tillfredställande sätt under 2012.

De beloppsmässigt största underskotten är inom gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden (19,7 mnr), barn- och utbildningsnämnden (17,8 mnr) samt socialnämnden (9,0 mnr).

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden beslutade 2012-05-31 i samband med behandling av utfallsprognos per april (-7,0 mnr), i ett extra ärende, att uppdra till förvaltningen att redovisa genomförda och planerade besparingar till nämndens septembersammanträde. I utfallsprognosen redovisade förvaltningen även pågående besparingsarbete.

Socialnämnden beslutade 2012-05-23 i samband med behandling av utfallsprognos per april (-11,9 mnkr) att begära tilläggsanslag på 8,8 mnkr samt fastställde på nästkommande sammanträde, 2012-06-20, en åtgärdsplan för en ekonomi i balans. I utfallsprognosen per april redovisade förvaltningen även pågående besparingsarbete.

Vid fullmäktiges behandling 2012-06-07 av delårsrapport per april beslutades att uppdrag åt gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden samt socialnämnden att återkomma med en återrapportering av underskotten till kommunstyrelsen, vilket även skedde 2012-09-25. Av fullmäktiges beslut framgår även att beredskap finns och reservering delvis sker för nämndernas underskott. När det gäller socialnämnden skedde detta utifrån storleken på begärt tilläggsanslag.

Vid fullmäktiges behandling 2012-10-11 av delårsrapport per augusti beslutades att godkänna ett underskott på högst 3,0 mnkr för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden samt högst 8,0 mnkr för socialnämnden. Det är mot bakgrund av detta som underskottet för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden (19,7 mnkr) och socialnämnden (9,0 mnkr) ska värderas. Vi kan konstatera att socialnämnden i det närmaste lyckats begränsa underskottet till fullmäktiges godkända nivå, vilket inte gäller gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden där underskottet vida överstiger godkänd nivå.

Nämnderna har ett ansvar att säkerställa rutiner som gör att budgetunderskott kan prognostiseras i tid samt att vidta aktiva åtgärder för att uppnå ett balanserat resultat, samt om det inte bedöms vara möjligt, redovisa detta på ett tydligt sätt till styrelse och fullmäktige i samband med tertialrapporterna.

Barn- och utbildningsnämnden prognostiserade inget underskott förrän i utfallsprognos per september, då prognosen var på 10,0 mnkr. Vi kan även konstatera att nämnden inte formellt behandlat utfallsprognos per augusti, som är underlag för kommunens formella delårsrapport. I ingen av de granskade prognoserna finns heller redovisat några åtgärder för att undvika eller begränsa underskottet. Nämnden har inte heller i något särskilt ärende behandlat någon plan för en ekonomi i balans. Vi bedömer därför att nämnden har brustit i sitt ansvar inom dessa områden.

Nämnderna har ett odelat ansvar för att hålla verksamheten inom den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen. Detta ansvar innebär att löpande hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden har följt upp ekonomin vid sex tillfällen under 2012, vilket är fyra fler än de obligatoriska delårsrapporterna som är fastställda utifrån styrelsens och fullmäktiges uppföljningsbehov. Övriga nämnder har haft färre uppföljningstillfällen, vilket innebär att dessa nämnder behöver ta ställning till frekvensen i den ekonomiska rapporteringen utifrån sitt odelade ansvar för den av fullmäktige tilldelade ekonomiska ramen.

Nyckeltal eller verksamhetsmåt. Verksamheterna redovisar olika typer av nyckeltal, men dessa är inte alltid definitionsmässigt nyckeltal², utan har ibland karaktären av verksamhetsstatistik. Jämförelser med ekonomiskt utfall för tidigare år redovisas genomgående. Det är viktigt att nyckeltal och verksamhetsmåt redovisas som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling.

Prognossäkerhet. I bilaga redovisas en sammanställning av budgetutfallsprognos och verkligt utfall för de olika nämnderna. Detta material har utgjort underlag för vår granskning av de olika nämndernas ekonomiska utfall och kommentarerna kring detta.

Socialnämndens samt kultur- och fritidsnämndens prognossäkerhet, relaterad till delårsrapporten per augusti, är god (0,6 % respektive 1,2 %). Övriga nämnder har en prognossäkerhet på mellan 3,3 % till 6,8 %. Detta bedöms inte vara en tillfredsställande prognossäkerhet, varför kvalitén i budgetutfallsprognoserna behöver utvecklas.

I detta sammanhang kan konstateras att barn- och utbildningsnämnden på sitt sammanträde 2013-01-09³ behandlade en budgetutfallsprognos per oktober som visade på ett underskott på 10,0 mnkr, i jämförelse med ett faktiskt utfall på 17,7 mnkr. Detta visar på ett tydligt sätt på en bristande prognossäkerhet, eftersom vid en fungerande ekonomistyrning borde det faktiska utfallet för 2012 vara känt på nämndens sammanträde i januari 2013. Nämndsammanträdet i november ställdes vidare in på grund av för få ärenden.

Intern kontroll. I samband med granskningen av ansvarsutövande och de nämndvisa träffarna har vi närmare följt upp statusen på den interna kontrollen, utifrån fastställda planer för intern kontroll samt dess återrapportering.

Samtliga nämnder har utarbetat en plan för intern kontroll för 2012, förutom byggnadsnämnden och kommunstyrelsen. De nämnder som fastställt plan för intern kontroll har även fått en återrapportering av genomförd intern kontroll, förutom kommunstyrelsen. När det gäller byggnadsnämnden kan vi konstatera att en plan för intern kontroll har utarbetats inför 2013.

Resultatet av genomförd granskning av intern kontroll har diskuterats inom ramen för ansvarsutövandet och de nämndvisa sammanträffandena. Utifrån detta kan vi konstatera att det är viktigt att en risk- och väsentlighetsanalys görs som underlag till planen för intern kontroll samt prioritering av de rutiner och processer som ska kontrolleras. Planen bör vidare innehålla en balans mellan redovisnings- och verksamhetskontroller samt förändras över tiden utifrån resultatet av genomförda kontroller, dvs vara ett levande dokument. Vidare är det viktigt med ett gemensamt angreppssätt och ambitionsnivå inom området. I dagsläget skiljer sig det senare kraftigt mellan de olika nämnderna, utifrån antalet kontrollområden i planen.

² Ett nyckeltal uttrycker en relation mellan två variabler (t ex nettokostnad per invånare) medan verksamhetsstatistik endast innehåller en variabel (t ex volym avfall).

³ Nämndens sammanträde flyttades pga snökaos från 2012-12-05 till 2013-01-09.

Vi kan konstatera att ett utvecklingsarbete kring intern kontroll, med ovanstående inriktning, för närvarande pågår i kommunen.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Vi har granskat att:

- Resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- Resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster
- Resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat samt att noter finns i tillräcklig omfattning.

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat. Vi urvalsmässiga granskning visar vidare och resultaträkningens innehåll i allt väsentligt är rätt periodiserat.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år.

<i>Resultaträkning 2012-12-31</i>	<i>Utfall föreg år</i>	<i>Utfall 2012</i>	<i>Ökning/ Minskn</i>	<i>Ökning/ Minskn %</i>
Verksamhetens intäkter	499,7	539,5	39,8	8,0%
Verksamhetens kostnader	-2 211,3	-2 315,3	-104	4,7%
Avskrivningar	-67,8	-69,3	-1,5	2,2%
Verksamhetens nettokostnader	-1 779,4	-1845,1	-65,7	3,7%
Skatteintäkter	1 721,6	1 790,5	68,9	4,0%
Generella statsbidrag och utjämning	117,7	111,3	-6,4	-5,4%
Fastighetsavgift	61,4	65,1	3,7	6,0%
<i>Summa skatter, statsbidrag m m</i>	<i>179,1</i>	<i>176,4</i>	<i>-2,7</i>	<i>-1,5%</i>
Finansiella intäkter	6,3	6,6	0,3	4,8%
Finansiella kostnader	-32,8	-20,4	12,4	-37,8%
Årets resultat	94,8	108,0	13,2	13,9%

Förändringen mellan åren kommenteras översiktligt nedan:

- Verksamhetens intäkter har ökade med 39,8 mnkr och förklaras främsta av återbetalda AFA-medel, d.v.s. återbetalning av tidigare avlagda premier

(26,2 mnkr) under åren 2007-2008. En intäkt av engångskaraktär. I verksamhetens intäkter ingår även exploateringsintäkter, med 56,5 mnkr som avser markförsäljning i samband med utveckling av centrum.

- Verksamhetens kostnader har ökat med 104,0 mnkr. I denna post ingår ökade personalkostnader med 4 % eller 47,7 mnkr varav ca 10 mnkr avser ökade pensionskostnader, köp av verksamhet och tjänster har ökat med 48,9 mnkr eller 7 %, och förklaras av en ökad externt utförd omsorg till äldre och personer med funktionsnedsättning. Vidare har köp av varor och material ökat med 4 % eller 3,5 mnkr som förklaras av att måltider till hemtjänstens omsorgstagare i särskilt boende producerades i egen regi 2011 men köps sedan föregående år av extern leverantör. Samtidigt har kostnaderna för Va-verksamhetens hantering av dagvatten ökat.
- Avskrivningar har ökat med 1,5 mnkr, vilket är relaterat till en ökad investeringsnivå i byggnader och tekniska anläggningar.
- Skatteintäkter har ökat med 68,9 mnkr samtidigt som statsbidrag m.m. minskat med 2,7 mnkr.
- Finansiella intäkter ökade med 0,3 mnkr, vilket främst beror på ökade ränteintäkter pga ett bättre ränteläge.
- Finansiella kostnader har minskat med 12,8 mnkr vilket förklaras av att kostnaderna avseende ränta på pensionsrättigheter minskat från 17,0 mnkr 2011 till 2,6 mnkr 2012. Anledningen var att diskonteringsräntan för pensionsskulder sänktes under 2011 vilket ledde till högre nuvärde.
- Årets resultat är 13,2 mnkr bättre än föregående år.

3.2.2. *Balansräkning*

Vi har granskat att:

- Balansräkningen är uppställd enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- Föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- Specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- Årets resultat överensstämmer med resultaträkningen

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättningar, skulder och eget kapital.

Resultat i balansräkning överensstämmer med resultaträkningen och balanser har hanterats på ett riktigt sätt mellan åren.

Balansomslutningen uppgår till 2 069,8 mnkr att jämföra med 1 836,2 mnkr föregående år.

I tabellen nedan redovisas avvikelser mellan 2012 och 2011.

Tillgångar	2012	2011	Förändring
Mark, byggnader och anläggningar	1 619,20	1 374,20	245
Maskiner och inventarier	57,2	53,6	3,6
Finansiella anläggningstillgångar	86,5	86	0,5
Exploateringstillgångar och förråd	60,2	59,1	1,1
Kortfristiga fordringar	180,7	196,6	-15,9
Kassa och bank	66	66,7	-0,7

Eget kapital	2012	2011	Förändring
Eget kapital	883,6	775,5	108,1
varav årets resultat	108,0	94,8	13,2

Avsättningar och skulder	2012	2011	Förändring
Avsättningar	151,6	140,1	11,5
Långfristiga skulder	692	618,2	73,8
Kortfristiga skulder	342,7	302,4	40,3

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna uppgår till 1 676,4 mnkr, vilket motsvarar en ökning med 248,6 mnkr. Ökningen finns främst inom mark, byggnader och tekniska anläggningar (245,0 mnkr). Resterande ökning finns inom maskiner och inventarier.

De största avslutade investeringarna under året är Nyboda skola vars totala kostnad beräknas till 198 mnkr, varav 172 mnkr har aktiverats under 2012, samt Dalhallen där 27 mnkr aktiverats under året.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna uppgår till 306,9 mnkr, vilket är en minskning med 15,9 mnkr jämfört med 2011. Kortfristiga tillgångarna har ökat, men att omsättningstillgångarna minskat förklaras av att fordran på skattekontot minskat med 38,3 mnkr jämfört med föregående år.

Under året har omklassificering gjorts av Forellskolan från anläggningstillgång till exploateringsmark. Samtidigt har kommun sålt mark i samband med utveckling av centrum. Nettoeffekten blir att exploateringsmark endast ökat med 1,2 mnkr.

Eget kapital

Det egna kapitalet har ökat med 108,0 mnkr, vilket överensstämmer med årets resultat. Det egna kapitalet uppgår till 883,6 mnkr.

Avsättningar

Pensionsskuldsättningen enligt uppgifter från SPP uppgår till 151,6 mnkr, inklusive löneskatt, vilket är en ökning med 11,5 mnkr.

Skulder

De långfristiga skulderna uppgår till 692,0 mnkr, vilket är en ökning med 73,8 mnkr. Huvuddelen av denna ökning beror på nyupplåning om 45,0 mnkr, vilket är kopplad till kommunens investeringsprogram. Huvuddelen av den resterande ökningen är kopplad till ökade VA-anslutningsbidrag.

I de kortfristiga skulderna ingår från och med detta bokslut även semesterlöneskulden. De kortfristiga skulderna uppgår till 342,7 mnkr, vilket är en ökning med 40,3 mnkr efter att omklassificeringen av semesterlöneskulden har beaktas. Ökningen förklaras främst av högre leverantörsskulder med 60,5 mnkr, samtidigt som övriga interimsskulder minskat med 23,7 mnkr.

Panter och ansvarsförbindelser

Kommunens panter och ansvarsförbindelser inklusive leasing uppgår i bokslutet till 2 847,84, vilket är en minskning med 44,3 mnkr. Förändringen förklaras av:

- Minskade borgensåtaganden avseende BRF Laken med 10,1 mnkr.
- Minskade leasing- och hyresåtaganden med 43,2 mnkr.
- Samtidigt har pensionsförpliktelsen ökat med 8,8 mnkr.

Kommunen har en solidarisk borgen såsom för egen skuld som tecknades 2010 mellan Tyresö Kommun och Tyresö Bostäder avseende kostnaden för inträdet i Kommuninvest.

3.2.3. Kassaflödesanalys

Vi har granskat att:

- Kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen

⁴ Av detta är 860,6 mnkr pensionsförpliktelser, i form av egen pensionsskuld (840,4 mnkr) och del av pensionsskuld i Södertörns brandförsvärsförbund (20,2 mnkr).

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Kassaflödesanalysen överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Vi bedömer att det finns noter i tillräcklig omfattning.

Kassaflödesanalysen utmynnar i förändring av likvida medel som per 2012-12-31 uppgick till 65,9 mnkr. Kassaflödesanalysen redovisar ett negativt kassaflöde på -0,8 mnkr under året.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Vi har granskat att:

- Den sammanställda redovisningen är uppställd enligt KRL och även innehåller en kassaflödesanalys
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer till resultat- och balansräkningsposter. Det innebär delposterna i noterna ska vara rensade från intern poster (upplysning om interna poster ska därför inte anges).
- Den sammanställda redovisningen omfattar samtliga kommunens företag
- Konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande
- Proportionell konsolideringsmetod och förvärvsmetod tillämpas vid konsolideringen
- Beloppen överensstämmer mellan den sammanställda redovisningen och de ingående företagens redovisningar
- Interna poster har eliminerats i allt väsentligt även i notapparaten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden i de helägda bolagen. Konsolideringen av underliggande enheter har gjorts på ett korrekt sätt.

Förutom kommunen ingår bolagen Tyresö Bostäder AB (ägd andel 100 %) och Tyresö Näringslivsaktiebolag (ägd andel 100 %).

"Koncernens" resultat uppgår till 121,8 mnkr, vilket är en ökning med 12,8 mnkr i jämförelse med 2012. Av resultatet sår kommunen för 108,0 mnkr.

Vi bedömer att KRLs krav i huvudsak uppfyllts, såväl avseende 8.1 som 8.2, samt att rekommendationen från Rådet för kommunal redovisning i huvudsak har följts. Vi anser dock att den verbala beskrivningen av bolagen kan utvecklas bland annat vad avser beskrivning av förväntad utveckling och händelser av väsentlig betydelse.

Värt att notera är att årsredovisningen för Tyresöbostäder AB som utgjort underlag för vår avstämning inte varit undertecknad.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

Vi har granskat att årsredovisningen i allt väsentligt lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper och lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig. Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar i huvudsak uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Följande rekommendationer har dock kommunen inte följt fullt ut:

Rekommendation m.m.	Efterlevnad	Avvikelse
RKR 7.1 Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser	I huvudsak	Noten om pensioner anger inte uppgift om återlånade medel. Däremot framgår i förvaltningsberättelsen att återlåningen vid årets utgång uppgick till ca 2 mnkr.
RKR 8.2 Sammanställd redovisning	Delvis	Förvaltningsberättelsen bör kompletteras så att den beskriver den samlade kommunala verksamheten se bilaga till rekommendationen. Vidare bör motiv till att kommunen valt att inte konsolidera Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund framgå av den sammanställda redovisningen.
RKR 11.1 Redovisning av materiella anläggningstillgångar	I huvudsak	Uppgift om nyttjandeperioder per tillgångsslag bör kompletteras i redovisningsprinciperna.
RKR 20 Redovisning av finansiella tillgångar och finansiella skulder.	I huvudsak	Rekommendationen trädde i kraft under 2012. Enligt denna ska alla finansiella skulder som ska omsättas nästkommande år klassificeras som kortfristig skuld oavsett syfte. I noten långfristiga skulder framgår dock andel som förfaller inom ett år. För Tyresö innebär det att minst 120,0 mnkr av de långfristiga skulderna ska klassificeras som kortfristiga skulder istället. Detta bör korrigeras kommande år.

2012-03-28

Carin Hultgren
Projektledare

Jan Nilsson
Uppdragsansvarig

Mars 2013
Tyresö kommun
PwC

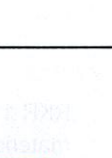
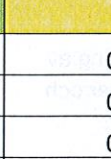
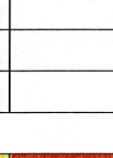
Bil 1: Måluppfyllelse

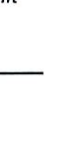

Finansiella mål

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i kommunplan 2012-2014	Utfall	Måluppfyllelse enligt prognos, KS bedömning
Den kommunala utdebiteringen är oförändrad och uppgår till 19,48.	Utdebiteringen för 2012 är oförändrad.	Målet beräknas bli uppfyllt för planperioden.
Det genomsnittliga resultatet (definierat enligt balanskravsreglerna) motsvarar för varje rullande treårsperiod minst genomsnittet av kommunens finansiella mål (KF 2006-02-09, § 5).	Årets resultat är 108,0 mnkr, jämförelse med det finansiella målet 2012 enligt beräkningsmodellen på ca 44 mnkr. Jämförelse-störande poster för 2012 innebär att nästan hela resultatbehovet fram till 2014 redan uppnåtts.	Målet beräknas bli uppfyllt för planperioden.
Nettoinvesteringarna överstiger, sedan investeringarna i VA och renhållning räknats bort, för varje rullande femårsperiod sammantaget inte summan av avskrivningar och årets resultat för de ingående åren. Även investeringar i anläggningar som görs av annan huvudman, men som kommunen ska betala driftkostnader för, är medräknade.	Vid utgången av 2014 beräknas investeringsutgifterna för den senaste femårsperioden vara drygt 300 mnkr för höga för att målet ska vara uppfyllt.	Målet beräknas inte bli uppfyllt för planperioden.
Soliditeten uppgår till minst 45 %.	Soliditeten 2012 uppgår till 42,7 %.	Målet beräknas inte bli uppfyllt för planperioden.

Övergripande mål samt mål för olika verksamhetsområden

Övergripande mål	Ant mål			
Ekonomi	4	2	0	2
Personal	5	5	0	0
Medborgarinflytande/bemötande	1	1	0	0
Företagsklimat	2	2	0	0
Effektivitet	3	3	0	0
Totalt	15	13	0	2

Mål för olika verksamhetsområden	Ant mål				
Totalt	33	25	5	2	1

	Målet beräknas bli uppfyllt
	Målet beräknas bli delvis uppfyllt
	Målet beräknas bli inte uppfyllt
	Målet bör omformuleras

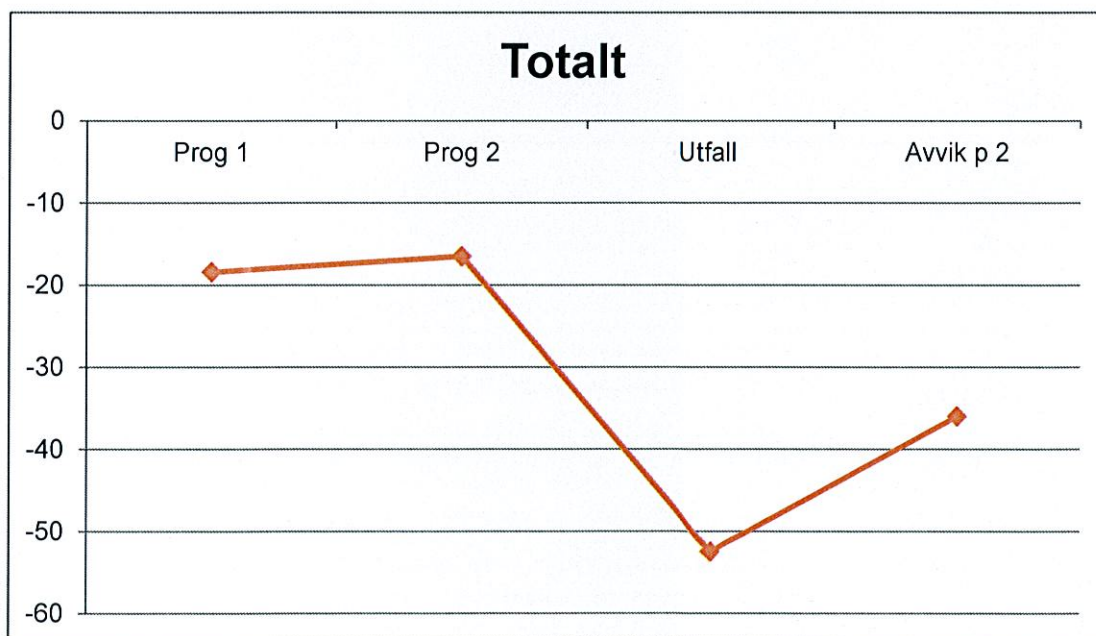
Bil 2: Prognossäkerhet och följsamhet till anvisningar

Prognossäkerhet

Verksamh tkr/%	N-budget	Prog 1	Prog 2 1)	Utfall	Avvik p 2	Avvik i %	P-fel i %
Kommunstyrelsen 2)	213,4	0,5	1,1	-6,0	-7,1	-2,8%	-3,3%
Byggnadsnämnden	4,4	—	-0,5	-0,8	-0,3	-18,2%	-6,8%
Socialnämnden	559,7	-11,9	-12,1	-9,0	3,1	-1,6%	0,6%
Kultur- och fritidsnämnden	58,9	0,0	0,0	0,7	0,7	1,2%	1,2%
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	223,1	-7,0	-5,0	-19,7	-14,7	-8,8%	-6,6%
Barn- och utbildningsnämnden	836,0	0,0	0,0	-17,7	-17,7	-2,1%	-2,1%
Totalt	1895,5	-18,4	-16,5	-52,5	-36,0	-2,8%	-1,9%

1) I enlighet med reglerna i den kommunala redovisningslagen (KRL) har en formell delårsrapport upprättats för perioden (per aug) 1/1 - 31/8. Prognos 1 är en mer traditionell budgetuppföljning som är gjord utifrån anslagsförbrukning per 30/4. Prognosfelet är beräknat som skillnaden mellan prognos 2 och utfallet i relation till nettobudgeten.

2) Inkl byggnadsnämnden som inte särredovisas i prog 1 (i övrigt är byggnadsnämnden särredovisad)

Följsamhet till anvisningar

Innehåll i verksamhetsberättelse	BN	GoA	KoF	BoU	Soc	KS
Årets verksamhet	X	X	X	X	X	X
Måluppfyllelse kommunplan	X	X	ET	X	X	X
Måluppfyllelse nämndplan	X	X	X	X	X	X
Viktiga händelser	X	X	X	X	X	X
Nyckeltal	X	X	X	X	X	X
Ekonomisk uppföljning	X	X	X	X	X	X
Omvärldsförändringar och framtid	X	X	X	X	—	X
Verksamhetsförändringar 2014	X	X	X	—	—	X
Uppföljning av effektiviseringsuppdrag	X	—	—	—	—	X

X = finns

— = finns ej

ET = ej tillämpligt